

СТАНОВИЩЕ

ОТНОСНО

дисертационен труд на тема **МОДЕЛ ЗА ПОДГОТОВКА НА УЧЕНИЦИТЕ ПО БИОЛОГИЯ В ГЪРЦИЯ (ВТОРИ КЛАС НА ЛИЦЕЙ – РАЗДЕЛ „ ХИМИЯ НА КЛЕТКАТА“)**

за присъждане на образователна и научна степен „доктор”, област на висше образование: „Педагогически науки”, професионално направление „педагогика на обучението по биология”, шифър (1.3.)

Автор: **Василики Адамулла-Анастасиади**

Автор на становището: проф. д-р Наташа Вълчева Цанова – Биологически факултет на СУ „ Св. Климент Охридски”

1. Обща оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд на тема **МОДЕЛ ЗА ПОДГОТОВКА НА УЧЕНИЦИТЕ ПО БИОЛОГИЯ В ГЪРЦИЯ (ВТОРИ КЛАС НА ЛИЦЕЙ – РАЗДЕЛ „ ХИМИЯ НА КЛЕТКАТА“)** е в общ обем от 244 стр., структурно организиран в основен текст и приложения. Визуализацията на основни съдържателни акценти, взаимоотношения между ключови понятия, данни и резултати от педагогическия експеримент е осигурена от 34 фигури и снимки и 14 таблици. Библиографската справка включва 152 заглавия на кирилица и латиница (английски и гръцки автори), интернет източници.

Предложеният за рецензиране труд е структуриран във „Въведение” и три съдържателни центъра: 1. *Методологичен инструментариум на изследването и теоретичен анализ и обобщения в полето на биологичната подготовка в Гърция*; 2. *Психологическите теории за учене в контекста на педагогическите технологии и качеството*; 3. *Педагогическо моделиране и експериментиране на създадените модели*. Изведените обобщения на теоретично и приложно равнище са представени в „Изводи, приноси и препоръки за практиката”. В приложенията са включени моделите за управление на познавателната дейност на учениците в два варианта, включващи множество изображения.

В съответствие с изискванията за представяне на дисертационен труд общата оценка в становището е изработена въз основа на три критерии за анализ:

1. Актуалност на изследователската тема, методология на изследването – определяне на обекта, предмета, хипотезата, целите и задачите на изследване, избор и коректност на инструментариума с оглед на целите на изследване.
2. Същност на методическата технология и теоретико-приложното ѝ обосноваване, експериментиране и анализ на резултатите в контекста на методологическия апарат.
3. Структура на ръкописа и представяне на изследователската тема.

По критерий 1. - Актуалност на изследователската тема, методология на изследването и инструментариум

Актуалността на изследователската тема е изведена в припокриващите се полета на глобализацията като „среда“ в която се осъществява функционирането на обществено-икономическите системи днес и училището

като социокултурна среда в която се гради бъдещият творец на пазара на труда. На преден план е изведено качество на подготовка на младия човек, като гарант от една страна за задоволяване на собствени потребности и от друга – за развитие, съобразно законите и закономерностите на този нов тип обществена среда. Част от ключовите думи в които се прави анализа са „свобода на избора“ и „профилираност на обучението“. Последното осигурява бъдещо заемане на „ниша“ в пазара на труда, която в най-добрия случай е в полето на интересите на личността. Процесът на събждане на това очакване е дълъг и труден и ключът към него е една от водещите за всеки човек дейности – ученето. На тази база се извежда взаимоотношението „качество на крайния продукт – педагогическа технология за управление на процеса обучение“.

Споменатото е сред основните мотиви за избора на темата на изследване. Подготовката в Лицея е анализирана в пресечното поле на средното и висше образование и пазара на труда където най-ярко се проявява връзката и взаимозависимостта между пазарна икономика и образование. В този контекст, авторът акцентира върху сложните взаимоотношения с които е натоварена подготовката по биология в Лицея, свързани с основното противоречие – да осигури баланс в двата подхода за възприемане на труда финансов, инструментален и ценностен.

Методологическият инструментариум е правилно изведен с изнесено на преден план взаимоотношение “ теоретична аргументация – формулиране на методологичния инструмент – представяне на метода със съответната обосновка. Избраните от автора методи са:

- *теоретичен анализ и синтез* - при постигане на целите на изследване, които са свързани с анализа и оценъчните обобщения на литературните източници.
- *педагогическо моделиране* - при постигане на целите, свързани с изграждане на моделите за управление на подготовката по биология в Лицея
- *педагогически експеримент* – констатиращ, преобразуващ и контролен при постигане на част от практическите цели на изследване;
- *статистически методи* – с цел математическо осигуряване на достоверността на резултатите.

По критерий 2. Същност на методическата технология, провеждане на експеримента и анализ на резултатите.

Методическата технология е изведена въз основа на обобщения, които са резултат от теоретичен анализ и синтез и на тази основа моделиране на процеса обучение по избраните теми. Полето на теоретичния анализ обхваща три направления:

а/ нормативно и съдържателно регулиране на подготовката в средното училище в Гърция и България. Тук сравнителният анализ е „поставен“ в контекста на референтни за ЕС рамки и специфичното им проявление в двете национални образователни системи в структурен и съдържателен контекст. Изведени са сфери на „припокриване“ между двете образователни системи с център съдържанието на биологичното образование по избраните теми.

б/ професионалното ориентиране и консултиране в Гърция и България. Това е един от центровете в изследователската тема. Акцентът е върху разбирането, че професионалното ориентиране на младите хора трябва да

бъде изпълнено не само с конкретиката на дадена професия, а с интерпретирането на тази професия в полето на социално-икономическите реалности днес и прогнози за бъдещето, в контекста на кариерното развитие, за да се осъществи адекватна лична преценка при избора и визията на човек за личният му професионално-кариерен статус, за неговата жизнена кариера в професионален, социален и семейно-битов аспект. В тази част от дисертацията на преден план са изведени взаимоотношенията : професионално ориентиране – мотивация за учене – учебна задача.

в/ теориите за учене като технология за управление на процеса обучение по биология. Това направление на теоретичен анализ е условно казано резултативна от посочените по-горе две направления. Анализиранияте теории за учене са в рамките на разбирането за теорията като философска категория и формулиране на основни мотиви за избора на определена теория за учене като технология за управление на процеса обучение по избраните теми.

Като цяло представеният от автора теоретичният анализ илюстрира отлични изследователски умения за ориентиране в проблематиката, извеждане на обобщения и създаване на теоретични конструкции.

Методическите модели за управление на познавателната дейност по избраните теми са в два варианта. Първият вариант е въз основа на избраната теория за учене, построен в структурен аспект в полето на системния анализ и базисните критерии за качество. Състоянието на входа на системата е определено в два среза: съдържателен – по отношение на избраните теми /инструмент – тест/ и за определяне на взаимоотношенията :“ интереси – професия – работа – кариера“, „ интереси – знания в предметната област“ / инструмент – две взаимодопълващи се анкети/. Резултатите от двете проучвания пряко се отразяват върху програмата за управление с център учебните задачи. Тук е и един от основните приноси на докторанта.

Методическите модели по избраните теми – вариант 2 са изградени изцяло в съответствие с препоръките в книгата за преподавателя в Лицея, но са композирани в структурните елементи на общия модел. Това осигурява възможност за сравнение между двата варианта и обективира съдържателните обобщения на автора.

Педагогическият експеримент е коректно изведен, анализът на резултатите е обективен по ясно формулирани критерии. Резултатите доказват ефективността на изградената методическа технология въз основа на избраната теория за учене. Изводите и приносите естествено произтичат от резултатите, формулирани са правилно и обективно.

По критерий 3 - Структура и представяне на изследователската тема

Съдържателното представяне на дисертационния труд отразява няколко необходими връзки и взаимоотношения, които бих обобщила като:

- Наличие в ръкописа на обосновани мотиви за избора на изследователската тема, защитата на този избор чрез изследвания на други автори и оценка в прогностичен аспект.
- Наличие на методологически инструментариум, който определя рамката на изследването, неговия ход и анализ на резултатите.
- Наличие на умения за теоретичен анализ и синтез и извеждане на обективни с оглед на анализа обобщения от автора.
- Наличие на умения за провеждане на педагогическо изследване с аргументиран избор на инструментариум

- Наличие на връзката: обект – предмет – цели на изследването – хипотеза – теоретична база – методическа технология – експеримент – анализ на резултатите – изводи.

2. Оценка на основните приноси в дисертационния труд

Авторът е формулирал съответни изводи и приноси в теоретичен и приложен аспект, което е в подкрепа на теоретико-приложния характер на самото изследване, които изцяло приемам. Поздравявам автора за изведените и прагматизирани корелационни взаимоотношения в посочения аспект, а именно: „ професионално ориентиране – мотивация за учене – учебна задача“, „знания и умения в предметната област биология, като резултат от обучението – теоретичен модел за управление на формирането им“ и „теории за учене – ефективност на подготовката в Лицея“. Освен посоченото, със значение за практиката на обучение по биология бих добавила и широките възможности за трансфер на конструиранияте модели за управление на познавателната дейност по биология. Тези възможности се мотивират не само от общия алгоритъм за конструирание на моделите /системния анализ и базисните критерии за качество/, но и от съдържателното осигуряване в система от задачи, формулирани в пресечното поле на теория за учене и ключовите компетентности.

Авторефератът е правилно структуриран и отразява в обобщен вид най-важните и същностни характеристики на дисертационното изследване. Докторантът е представил списък от необходимите научни публикации в които са публикувани основните теоретични конструктори и резултати от изследването.

Заключение

Предоставеният ми за рецензиране дисертационен труд притежава безспорни и значими изследователски резултати за теорията и практиката на обучението по биология. Представената изследователска тема като обем, актуалност, съдържание, демонстриране на изследователски умения, коректност на изследователска процедура и аргументиран анализ ми дава основание да заявя своята положителна оценка и да препоръчам на членовете на Научното жури да присъдят на **Василики Адамулла-Анастасиади** образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование: „педагогически науки“, професионално направление „педагогика на обучението по биология“, шифър (1.3.)

Рецензент:.....

(проф. д-р Н. Цанова)

03.09.2013 г.

